

ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja:
Rzeczpospolita 1, II — telefon 25-95.

Redaktor przyjmuje w dni powszednie
od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1 marca 1929 r.

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł, kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł, kwartalnie 6 zł. Numer pojedynczy 1 zł.

NR. 5

Wydawca: Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

ROK 8

Rabaty najwyższe Ceny koncernowe Kredyty dogodne

WĘGIEL - KOKS HUTNICZY - BRYKIETY

tylko z kopalń głębokich krajowych i zagranicznych

Zachodnio-Polski Syndykat Węglowy T. z o. p.

Telefon 23-77, 37-77

Poznań, Plac Wolności 10.

Adres telegr.: „Zapol”

Własny gmach handlowy

Własne składnice kolejowe Poznań, ul. Przemysłowa II. brama.

H. CEGIELSKI SP. AKC.

POZNAŃ, GÓRNA WILDA 136

TELEFON Nr. 42-76

wyrabia w swoich zakładach:

ADR. TEL. „HACEGIELSKI”

PAROWOZY i WAGONY KOLEJOWE

i ptactwa, wagony lodownie, cysterny, wagony pocztowe i osobowe

szeroko- i wąskotorowe, jako to: węglarki, platformy, wagony do przewozu bydła

KOTŁY PAROWE

najnowszych systemów i wszelkich rozmiarów na różne ciśnienia pary, przystosowanemi do palenia miałem węglowym, Destylatory pat. do wody zasilającej kotły.

Ekonomizery systemu Stierle i Paleniska z rusztami mechanicznymi

KOMPLETNE INSTALACJE

dla cukrowni, rafinerji cukru, gorzelnii, rektyfikacji, mączkarni i syropiarni

WALCE SZOSOWE 14¹/₂ i 10 tonowe,

beczkowozy i wozy mieszkalne

LOKOMOBILE PAROWE

przewoźne i stacyjne do celów rolniczych i przemysłowych od 10—350 KM.

MASZYNY ROLNICZE

młocarnie do parowego zapędu, stertniki do słomy, młocarnie kieratowe, kieraty, siewniki rzędowe, grabie konne automatyczne, kopaczki, brony talerzowe, spulchniacze dłutowe podglebia, ugniatacze Campbella

ODLEWY STALOWE i ŻELAZNE

dla wszelkich celów przemysłowych

KONSTRUKCJE ŻELAZNE

wszelkiego rodzaju

ZBIORNIKI

do gazów i płynów

URZĄDZENIA TRANSPORTOWE

i przewoźne, urządzenia do masowego transportu

suwnice, podnośniki i przenośniki stałe

PROSPEKTY i KOSZTORYSY BEZPŁATNIE NA ŻĄDANIE

Rząd a etatyzm.

Zdawać się już mogło, że dyskusja o t. zw. etatyzmie czy neoetatyzmie, prowadzona z takim nakładem energii przez szereg tygodni, doprowadziła przynajmniej w tym sensie do ogólnego uzgodnienia, że kontynuowanie jej będzie miało rację bytu w odniesieniu do wyraźnie określonych zagadnień. Tymczasem niektóre organa prasowe, których takie postawienie sprawy widocznie nie zadawała, powracają nieustannie do argumentów, już wielokrotnie wymienionych i wyjaśnionych, i wprowadzają do walki publicystycznej świeże siły, które szczególną zaczepliwością tonu starają się zdobyć sobie laury, a przynajmniej zwrócić na siebie uwagę.

Jakakolwiek z niemi polemika wydaje nam się zgoda bezcelową. Z tem większem zadowoleniem podkreślić możemy niezmiernie aurytatywne oświadczenie, które p. Minister Skarbu Czechowicz, w porozumieniu z p. Premierem i w imieniu Rządu jako całości, złożył w tych sprawach na wstępie swego ostatniego przemówienia na plenum Sejmu. P. Minister Skarbu wypowiedział się tam nie tylko w stanowczy sposób za rozwojem gospodarczym Polski, opartym na inicjatywie prywatnej, której „administracja urzędnicza na dalszą metę nie potrafi nigdy dorównać“, ale określił również bardzo wyraźnie granice tego etatyzmu, który w obecnych warunkach uważany jest przez Rząd za potrzebny, a poniekąd nawet konieczny. Etatyzm ten, według słów p. Ministra, można określić jako „pionierską działalność Rządu w tych wypadkach, kiedy braknie inicjatywy i funduszków prywatnych, w grę zaś wchodzi zagadnienia gospodarcze, które nie cierpią zwłoki“. Ponadto Rząd może być zmuszony przez okoliczności do objęcia w swoją administrację przedsiębiorstw, które są szczególnie wobec Skarbu zadłużone, ale „polityka nasza pójdzie po linii stopniowego wycofywania się z tych wszystkich interesów, które mogą być przekazane kapitałowi prywatnemu“.

Nie ulega wątpliwości, że ustalone w powyższy sposób linje wytyczne zasadniczo, jeśli pominiemy ewentualne szczegóły wykonania, nie mogą budzić poważniejszych zastrzeżeń. Przeciwnie, uważać trzeba za rzecz niezmiernie roznamiętniającą opinię publiczną dyskusji p. Ministra Skarbu w imieniu całego Rządu uznał za wskazane złożyć właśnie tego rodzaju wiążące oświadczenie, które z pewnością stanie się w szerokich sferach czynnikiem uspokojenia.

Polski Komitet Normalizacyjny.

Komitet ten powstał w r. 1923 przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu — z początku w bardzo szczupłym zakresie ze względu na brak środków materialnych. Do zadań Komitetu należą prace nad ujednoliceniem przepisów odbiorczych i warunków technicznych dostaw dla instytucyj rządowych oraz koordynowanie prac normalizacyjnych, podejmowanych przez fabryki i związki przemysłowe w celu ustalenia jednolitych norm dla przemysłu polskiego. Wszystkich gałęzi przemysłu jednak niepodobna znormalizować w krótkim czasie i należy stworzyć planowy program pracy. Komitet Normalizacyjny składa się obecnie z 20 komisyj z rozmaitych działów. W miarę rozwoju życia gospodarczego ilość komisyj będzie się zwiększać. Łączna ilość osób pracujących w komisjach wynosi około 500. Starano się również o zwiększenie dotacyj rządowych i udało się uzyskać w bieżącym okresie budżetowym 50 000 zł (w przysłym 60 000 zł, co łącznie ze składkami instytucyj i zakładów przemysłowych wynosi około 100 000 zł rocznie. Budżet ten w porównaniu z innymi krajami jest bardzo niewielki, albowiem zarówno państwa zachodnio-europejskie i amerykańskie, jak nawet i Rosja wydają bardzo wiele na normalizację. Kraje europejskie dzielą się pod tym względem na dwie grupy: kraje, w których normalizację ujął w swe ręce przemysł, oraz kraje mniej uprzemysłowione, w których komitety normalizacyjne są instytucjami prawie całkowicie rządowymi i utrzymywane są na

koszt państwa przy pewnem tylko współdziałaniu przemysłu. W początkach swej działalności, z powodu braku lokalu i środków na korzystanie z płatnych pracowników, rezultaty prac Komitetu Normalizacyjnego były bardzo niskie, obecnie jednak przy większych środkach uzyskano większy lokal przy ul. Czackiego 3/5 oraz zaangażowano siedmiu doświadczonych inżynierów, którzy przygotowują materiały dla poszczególnych komisyj. Wydatki personalne wynoszą rocznie 75 000 zł czyli pozostaje tylko 25 tys. zł na inne wydatki rzeczowe a to jest suma bardzo szczupła. Komitet plenarny zbiera się dwa razy do roku i składa się z przedstawicieli przemysłu, rządu i zakładów naukowych. W komisjach pracują wszyscy, którzy chcą pracować w danej dziedzinie. Chodzi tylko o to, by komisje składały się z równej ilości producentów, konsumentów i rzeczoznawców. Normy, opracowane w komisjach, drukowane są w „Przeglądzie Technicznym“ na 3 miesiące przed terminem ustalenia. O ile w tym okresie są zgłaszane sprzeciwy, powołuje się komisję, do której zapraszani są też zgłaszający sprzeciw, poczem następuje uzgodnienie poglądów i uchwalenie norm przez pełny Komitet. Uchwalono dotąd 100 norm. W celu tworzenia norm międzynarodowych został utworzony w Nowym Jorku międzynarodowy komitet normalizacyjny. Składa się on z 16 komisyj międzynarodowych, opracowujących różnorodne działy. W skład tego komitetu wchodzi wszystkie państwa. W tym roku jednak Anglja wycofała swój mandat, rzekomo pod naciskiem przemysłu angielskiego. Być może, iż przyczyną tego była różnica miar, używanych w Anglii.

Między Polskim Komitetem Normalizacyjnym a Komitetem Normalizacyjnym przy Instytucie Badań Wojskowych przy Ministerstwie Spraw Wojskowych istnieje współpraca. Normy, ustalone przez wojsko, są prowizorycznie wprowadzane w życie aż do czasu utworzenia stałych ogólnych norm polskich.

Ubezpieczenie od bezrobocia pracowników umysłowych.

Ubezpieczenie od bezrobocia pracowników umysłowych przeszło jak wiadomo z dniem 1 stycznia 1928 r. do kompetencji zakładów ubezpieczeń pracowników umysłowych. W kompetencji funduszu bezrobocia pozostało nadal prowadzenie akcji doraźnej z funduszy państwowych dla osób nieuprawnionych do świadczeń z ubezpieczenia ustawowego. Poszczególne zakłady ubezpieczeń pracowników umysłowych przejmowały bezpośrednio wypłatę zasiłków od funduszu bezrobocia w różnych terminach w miarę postępu prac organizacyjnych. Od 1 sierpnia

1928 r. wszystkie zakłady wypłacają już świadczenia. Liczba osób, pobierających zasiłki wynosiła z końcem sierpnia — 1492, września — 1531, października — 1862. Z tej liczby przypada na zakłady w Warszawie 934, w Poznaniu 280, w Królewskiej Hucie 358, we Lwowie 290. Do dnia 31 października 1928 r. zakłady wypłaciły bezrobotnym pracownikom umysłowym ogółem 698.769 zł. Przeciętna wysokość zasiłku wynosiła w miesiącach: sierpniu, październiku w zakładzie warszawskim około 106 zł, w poznańskim 90 zł, w Królewskiej Hucie około 115 zł i w zakładzie lwowskim około 93 zł. Różnice w przeciętnej wysokości zasiłków zależnych od pobieranej płacy i stanu rodzin pracownika, charakteryzują do pewnego stopnia różnicę poziomu plac pracowników umysłowych na terenach objętych działalnością poszczególnych zakładów.

Zastępowanie półfabrykatów zagranicznych krajowymi (samowystarczalność przemysłowa).

W dniu 7 stycznia r. b. odbyła się przy udziale dwóch delegatów Konwencji Przędzalników Czesankowych i p. Dr. M. Barcińskiego, jako przedstawiciela Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim, konferencja z Zarządem Związku bielskiego w sprawie zaniechania przez eksporterów tkanin czesankowych przywozu przędzy czesankowej w trybie obrotu uszlachetniającego i zastąpienia jej przędzą krajową, dostarczaną w tym celu na specjalnych warunkach. Inicjatywa została w zasadzie przyjęta przychylnie i strony obie okazały wielką gotowość zastąpienia półproduktu zagranicznego krajowym, by tym sposobem eksportować wyrób, całkowicie w kraju wykonany. Wykonaniu tego zamierzenia przeciwstawiają się narazie trudności natury kredytowej i technicznej, jednakże przez strony obie badane są możliwości pokonania tych trudności dla osiągnięcia pożądanego obustronnie celu.

Międzynarodowe taryfy kolejowe.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadomiło nas, że w związku ze zbliżającym się rozpoczęciem prac nad utworzeniem bezpośredniej taryfy związkowej polsko-jugosłowiańskiej — Ministerstwo oczekuje przesłania następujących danych:

1. Wykaz nazw głównych towarów według nomenklatury kolejowej, będących przedmiotem wymiany polsko-jugosłowiańskiej.
2. Spis stacyj nadawczych względnie odbiorczych w Polsce, jak i Jugosławji.
3. Sprezycowanie dezyderatów pod względem kolejowo-taryfowym co do warunków i kosztów przewozu towarów, jak również ogólnych opinii co do pożądanego kierunku rozwoju obrotu towarowego polsko-jugosłowiańskiego.

Ministerstwo prosi jednocześnie o podanie wszystkich ewentualnych trudności, na jakie napotykają towary polskie względnie jugosłowiańskie ze strony kolei obcych czy też własnych, w drodze do miejsca ich przeznaczenia. Prosimy o łaskawe nadysłanie dezyderatów w powyższej sprawie.

W sprawie taryfy bezpośredniej dla komunikacji towarowej polsko-lotewskiej.

W związku z zamierzonym otwarciem bezpośredniej międzynarodowej komunikacji towarowej przez przejście granicy Turmont-Zemgale, zostały podjęte prace nad utworzeniem bezpośredniej polsko-lotewskiej taryfy towarowej. Za podstawę do opracowania taryfy posłużą, w pierwszym rzędzie, dane statystyczne o faktycznie dokonanych już przewozach w komunikacji z Łotwą. Taryfa bezpośrednia opartą będzie na następujących zasadach:

1. Opłaty taryfy bezpośredniej ustalone będą według opłat wewnętrznych kolei polskich i lotewskich;
2. Opłaty taryfy bezpośredniej będą wyrażone w dolarach U. S. A. z zastosowaniem przy zmianie walut kursu 1 dolar = 8.90 zł = 5.15 łatom. Ze stro-

ny Ministerstwa Komunikacji poczynione zostaną starania w celu uzyskania zniżek dla pewnych towarów, co wpłynęłoby na zwiększenie przewozu tych towarów, a więc przyczyniłoby się do rozwoju tej komunikacji. W celu umotywowania powyższego dążenia dyrekcje kolejowe upraszają o zawiadomienie ich, które z towarów, oprócz węgla kamiennego, należałoby uwzględnić przy żądaniu zniżek.

Książeczki obrachunkowe robotnicze.

Z dniem 1 marca b. r. wchodzi w życie rozporządzenie Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dnia 8. 11. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 846), wprowadzające do wszystkich zakładów pracy, zatrudniających powyżej 4 robotników, t. zw. książeczki obrachunkowe. W książeczkach tych mają być m. i. wpisywane każdorazowo dokonywane wypłaty wynagrodzenia ze wskazaniem poszczególnych potrąceń oraz z wymienieniem ilości wymierzonych robotnikowi kar pieniężnych i powodów do ich wymierzenia. Od wpisów wyżej podanych zwolnione być mogą zakłady pracy, które stosują system wykazywania wysokości wynagrodzenia i poczynionych potrąceń przy każdorazowej wypłacie, polegający na wydawaniu robotnikom odpowiednich dowodów pisemnych, będących wykazaniem rozrachunku z tytułu umowy o pracę, a więc podających wysokość wynagrodzenia, potrącenia i kary. Aby jednak otrzymać zwolnienie od takich wpisów do książeczek obrachunkowych, należało do 1 marca b. r. wnieść odpowiednie podanie do właściwego okręgowego inspektora pracy ze szczególnym przedstawieniem stosowanego systemu wykazywania robotnikom rozrachunku i oczekiwać na odpowiedź tegoż inspektora.

Spóźnianie się „Monitora Polskiego“ z ogłoszeniem bilansów.

Z ramienia Rady Delegatów Zrzeszenia Związków Przemysłowych Zachodniej i Południowej Polski, dr. Niemczewski porozumiał się z redakcją „Monitora Polskiego“ w sprawie zaległych ogłoszeń bilansów, przerachowanych na dzień 1 lipca 1928 r. Oznajmiono mu, że redakcja „Monitora Polskiego“ sama się przekonała, że ogłoszenia te ukazują się w zbyt powolnym tempie i że z tego powodu zarządziła już raz w tygodniu zamiast zwykłej ósemki druk szesnastki. Dr. Niemczewski proponował, aby druk szesnastki ukazywał się częściej, jak raz w tygodniu, albo aby codziennie przynajmniej o kilka stron więcej drukowano. Na co mu odpowiedziano, że ze względów technicznych propozycja ta jest niewykonalną, że jednak redakcja Monitora na indywidualne prośby odnośnych przedsiębiorstw chętnie ogłosi zalegające bilanse poza chronologicznym porządkiem zgłoszeń.

Prosimy o komunikowanie nam takich szczególnych życzeń.

Przedłużenie terminu do składania zeznań o dochodzie.

Rozporządzenie, dotyczące przedłużenia terminu do składania zeznań o dochodzie przez osoby fizyczne na rok 1929 z dnia 1 marca b. r. na 1 maja b. r., zostało w dniu 25 stycznia podpisane przez Ministra Skarbu i ukazało się w Nr. 10 „Dziennika Ustaw“.

Falszywa interpretacja dekretu o spółkach akcyjnych

W zeszycie 3 „Przemysłu i Handlu“ z r. b. pojawił się artykuł p. Kaczkowskiego, który twierdzi, że szereg postanowień dekretu o spółkach akcyjnych z 22 marca 1928 r. (np. artykuł 89 o nadzorze) ma zastosowanie już od 1 stycznia 1929 r. do spółek akcyjnych już istniejących dopiero po uzgodnieniu ich statutów z tem prawem, na co mają dwa lata czasu. Otóż sprawdziliśmy w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, że jest to interpretacja zupełnie dowolna, i że Ministerstwo wcale jej nie podziela, gdyż brzmienie art. 170 nie pozostawia żadnych wątpliwości. Wo-

bec tego cała ustawa może być stosowana do istniejących spółek dopiero po uzgodnieniu ich statutów z tą ustawą.

Bezpieczeństwo i higiena pracy.

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej wspólnie z Ministerstwem Przemysłu i Handlu opracowuje przepisy bezpieczeństwa pracy w fabrykach materiałów wybuchowych. Ministerstwo Pracy opracowuje przepisy o bezpieczeństwie przy pracy z przenośnymi kablami lampkami elektrycznymi, a pozątem o higienie pracy w gorzelniach.

Regulowanie czasu pracy.

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w drodze specjalnych rozporządzeń wykonawczych normuje czas pracy w różnych dziedzinach przemysłu i handlu, opierając się na ustawie z dnia 18. 12. 1929 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu. Obecnie przystąpiono do opracowania dwóch projektów rozporządzeń wykonawczych. Jedno dotyczy będzie czasu pracy w żegludze śródlądowej, drugie zaś czasu pracy szoferów rozwożących benzynę.

Ankieta w sprawie warunków pracy.

Z inicjatywy Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej i przy pomocy tegoż Ministerstwa niektóre związki zawodowe podjęły ankiety w kilku gałęziach przemysłu. Ankiety te mają na celu badanie warunków pracy, zwłaszcza warunków pracy młodocianych. Ankiety takie przeprowadzane są przez związki zawodowe w drukarstwie, przemyśle metalowym i przemyśle włókienniczym. Zebrany materiał opracowany będzie naukowo w Ministerstwie.

Czy strajk stanowi zerwanie umowy pracy?

(Zasadnicze orzeczenie Sądu Najwyższego.)

Sąd Okręgowy w Łodzi w pewnym konkretnym wypadku orzekł, że aczkolwiek strajk stanowi dopuszczalną przyczynę porzucenia pracy i tem samem

nie skutkuje rozwiązaniu umowy pracy z winy pracowników, to jednak ujął pojęcie strajku w bardzo ograniczonym zakresie; ograniczył bowiem to pojęcie do przypadków zaprzestania pracy po uprzedzeniu pracodawcy o terminie porzucenia pracy oraz o wymaganiach, któremi jest uwarunkowany powrót do niej. Sprawa oparła się o Sąd Najwyższy, który wbrew pogładowi Sądu Okręgowego orzekł, że samo uprzedzenie o terminie rozpoczęcia strajku z podaniem warunków powrotu do pracy — nie wystarcza jeszcze do usprawiedliwienia strajku w znaczeniu nadania mu charakteru tylko zawieszenia umowy pracy, a nie jej zerwania. Strajk, zdaniem Sądu Najwyższego, we wszelkich jego przejawach może stanowić zerwanie umowy, jakkolwiek bowiem Konstytucja w art. 108 uznala wolność koalicji i związanych z nią czynów, jednakże w myśl przepisów Kodeksu Cywilnego, które z mocy art. 90 teje ustawy konstytucyjnej obowiązują obywateli Państwa Polskiego, umowy są prawem dla stron, winne być wykonywane z dobrą wiarą i zgodnie z zasadami słuszności; przyczem w umowach obustronnych w wypadku, gdy jedna ze stron zobowiązań swoich nie wypełnia, drugiej przysługuje prawo wystąpienia do sądu o rozwiązanie umowy. Zaś Sądy w każdej konkretnej sprawie liczyć się powinny ze szczególnymi okolicznościami. Zdaniem Sądu Najwyższego może być usprawiedliwiony strajk nawet bez uprzedzenia pracodawcy o czasie jego rozpoczęcia, względnie bez postawienia warunków powrotu do pracy. Dział się to może np. w wypadku niesumiennego wykonywania obowiązku przez pracodawcę. Nie skutkuje również rozwiązanie umowy z winy pracowników strajk, który nie wyrządził poważniejszej szkody przedsiębiorstwu itp. Zatem wychodzący z tych założeń wyrok Sądu Najwyższego określa, co następuje:

a) nie każde zbiorowe porzucenie pracy przez pracowników samo przez się powoduje zerwanie umowy z ich winy;

Wyroby firm krajowych, godnych polecenia:

Ceny ogłoszeń w dziale niniejszym wynoszą 25,— zł za 1 wiersz na rok 1929.

Barwniki nietrujące

Domagalski i Ska., Poznań, św. Marcin 34 i Garncarska 8.

Bielizna

Jan Ebertowski w Poznaniu, ul. Wroniecka 6/8 tel. 2160-2825. W. Rakowski w Poznaniu, ulica Pocztowa 1.

Chemikalja

Wszelkie dla aptek, drogerji i fabryk dostarcza firma R. Barcikowski S. A. Poznań.

Dezynfekcyjne środki, lyzol, kreolina

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK“, Sp. Akc. Poznań, Al. Marcinkowskiego 5.

Dezynfekcyjne środki

Wszelkie dla aptek, drogerji i fabryk dostarcza firma R. Barcikowski S. A. Poznań.

Dębina stolarska, dębowe dykty

B. Bystrzycki T. A. Orzechowo.

Druki

F. K. Ziółkowski i Ska w Poznaniu, Górna Wilda 122.

Drukarnia Polska, T. A. w Poznaniu, ul. św. Marcin 70.

Fabryka Czekolady, Konfektów, Cukierków i Drażetek

Venetia Sp. Akc. Poznań, ul. Dąbrowskiego 97 — Telefon 69-65

Fabryka Farb

Wielkopolska Fabryka Farb w Poznaniu, plac Wolności 17.

Fabryka krawatów, szelek, rękawiczek i chusteczek

Hałas i Kajetaniak w Poznaniu, ulica Wielka 10.

Gazety

Kurjer Poznański, św. Marcin 70. Orędownik Wielkopolski, ulica św. Marcin 70.

Getry (kamasze filcowe)

Poznańska Fabryka Getrów Właśc. Stefan Kałamański, Poznań, Plac Wolności 6, Telefon nr. 2135—3300.

Instalacje

W. i St. Hedinger w Poznaniu, ul. św. Marcin 26.

Konfekcja męska

Lewandowski i Ska w Poznaniu ul. Wielka 11. F. Lisiecki, Poznań, Stary Rynek 10.

Kostrzyńska Fabryka Pierników i Makaronów

Sp. z ogr. odp. dawn. A. Markiewicz

Lakieri i pokosty

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK“, Sp. Akc. Poznań, Al. Marcinkowskiego 5.

Litograficzne druki

F. K. Ziółkowski i Ska w Poznaniu, Górna Wilda 122

Maszyny rolnicze

H. Cegielski Tow. Akc. w Poznaniu, Górna Wilda 142. Centrala Pługów Parowych Poznań, ul. Piotra Wawrzyniaka 28—30.

Mydła

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK“, Sp. Akc., Poznań, Al. Marcinkowskiego 5.

Mydło szare (miękkie)

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK“, Sp. Akc. Poznań, Al. Marcinkowskiego 5.

oleje eterycz. i esencje

Domagalski i Ska. w Poznaniu, św. Marcin 34

Opakowania i kartonaze

F. K. Ziółkowski i Ska, Poznań, Górna Wilda 122.

Rowery, części rowerowe

„Inventia“ Spółka Akcyjna, Poznań

Samochody

Brzeskiauto Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 29.

Sztuczny nawóz

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK“, Sp. Akc. Poznań, Al. Marcinkowskiego 5

Tokarki typu ciężkiego

model T 300 o wzniesieniu kłów 300/750 mm. i rozstawieniu 1500 i 2500 mm., dostarcza:

„Wiepofana“ Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81.

Transport towarów

C. Hartwig, Sp. Akc. w Poznaniu, ul. Towarowa 20.

Wagony i Parowozy

H. Cegielski Tow. Akc. w Poznaniu, Górna Wilda 142.

Wódki

„Akwawit“, Tow. Akc. w Poznaniu, ulica Cieszkowskiego 5.

Zakłady Stolarskie

Zjednoczone Zakłady Stolarskie, Witajewski i Wojciechowski w Poznaniu, ul. Wybickiego 13-14

b) pomimo, że wolność koalicji i związanych z nią czynów jest zastrzeżona konstytucyjnie, jednakże nie jest do pomyślenia by była połączona z możliwością z jednej strony dowolnego niewykonania umowy przez pracownika, z drugiej zaś strony z bezwzględnym zachowaniem mocy tej umowy w stosunku do pracodawcy;

c) w każdym poszczególnym wypadku zbiorowe zaprzestanie pracy, wyrzeczenie czy powinno być uznane za zerwanie stosunku umowy pracy powinno być oparte na szczegółowym rozpoznaniu okoliczności danego przypadku.

Wyrok ten dotyczy art. 1184 Kodeksu Cywilnego K. P. i art. 62 Ustawy o pracy w przemyśle.

Głód węglowy.

Na skutek naszego okólnika z dnia 12. 2. b. r. wysłanego do wszystkich Członków, poczęły do nas napływać liczne zapotrzebowania na węgiel. Dzięki przeprowadzonym pertraktacjom z miarodajnymi czynnikami zdołaliśmy uzyskać dla wszystkich zainteresowanych członków potrzebne zapasy węgla (ca 1000 ton) tak, że sądzimy, iż głód węglowy został narazie zaspokojony. Gdyby jednakże P. T. Członkowie potrzebowali dalsze ilości a napotykali przy ich

nabyciu na jakiegokolwiek trudności, prosimy zwrócić się do nas, a postaramy się, aby zapotrzebowania pomysłnie i odwrotnie skutecznie.

Rejestracja towarowych znaków ochronnych.

Międzynarodowy układ o uproszczeniu rejestracji znaków ochronnych fabrycznych i towarowych, do którego przystąpiło dotychczas 21 państw, ułatwił znacznie procedurę rejestracji.

Wystarczy zarejestrowanie w międzynarodowym biurze w Bernie, a ten oficjalny organ samodzielnie pośredniczy u władz krajów, w których znak ochronny ma być zameldowany. Przy opłacie międzynarodowego jednorazowego podatku przy wyłącznym a wystarczającym zameldowaniu tylko w urzędzie w Bernie oszczędza się 90 proc., a przy oddzielnej rejestracji w każdym kraju wzrasta podatek nieznacznie.

Dyrekcja biura przyjmuje rozesłanie odbitek z dostarczonych klisz z wrytym lub wytrawionym rysunkiem przez specjalne pismo międzynarodowe na swój rachunek.

Obecnie tylko Anglja, Ameryka, Szwecja i Norwegja żąda, prócz międzynarodowej, oddzielnej dla swego kraju rejestracji.

Hurtownia Win i spirytualji

A. Glabisz

Poznań

Stary Rynek nr. 50
(pod daszkiem)

Telefon 34-00.

WIELKOPOLSKA FABRYKA FARB ST. DYCZKOWSKI i S-KA

POZNAŃ, PLAC WOLNOŚCI 17

TELEFON 28-06

ADRES TELEGR. „POLFARB“

UGRY
UMBRY
CZERWIEN ANGL.
CZERŃ OLEJNA
CZERŃ FRANKF.
ZIELEŃ WAPIENNA
BŁĘKIT WAPIENNY
i inne

CZERWIEN SYGN.
CZERWIEN MODNA
CZERWIEN BERL.
CYNOBER IMIT.
ŻÓŁĆ CHROMOWA
ZIELEŃ CHROM.
ZIELEŃ CYNKOWA
i inne

WSZELKIE FARB Y DLA HANDLU i PRZEMYSŁU

NASZE FARB Y

PRZEWYŹSZAJĄ JAKOŚCIĄ i DOBROCIĄ
FABRYKATY ZAGRANICZNE

FABRYKACJA FARB NASZYCH SPOCZYWA
W WYTRAWNYM RĘKU CHEMIKA FACHOWCA

Mechaniczna
Fabryka Odzieży
męskiej i dla chłopców

K. Bogajewski

POZNAŃ

Stary Rynek 59/60

narożnik ul. Wrocławskiej.

Najkorzystniejsze źródło zakupu

Tel. 2005

Tel. 2005

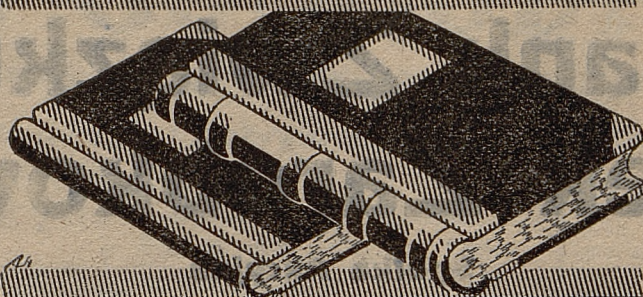
PERFUMY
WODY KOŁOŃSKIE
MYDŁA

KALIA
JSTE

PRZODUJĄ w POLSCE
J. & S. Stempniewicz
WARSZAWA POZNAŃ RADOM

KSIEGI HANDLOWE

KREGLEWSKIEGO

Znaczek fabryczny

Znaczek fabryczny

LAKIERY

wszelkiego rodzaju, gotowe farby olejne, pokosty, mydła techniczne, rdzeniowe, rozmaite mydła szare; do dezynfekcji: Sanizol i Kreolinę

poleca

w najlepszej jakości na dogodnych warunkach

Spółka Akcyjna „BLASK“

Poznań-Starołęka

Biura: Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 5

Browary Huggera T. A.

Poznań, ul. Półwiejska 25. Telefon 3037 i 3047.

Słodownie i fabryka lodu

polecają swoje wyborowe piwa:

Kryształ jasne (pilzeńskie) — Specjał ciemne (monachijskie) — Porter

Bank Związku Spółek Zarobkowych

Spółka Akcyjna

Instytucja centralna:
Poznań — Plac Wolności nr. 15.

Oddziały w kraju:

Warszawa, ulica Jasna nr. 8,
Lwów, Kopernika 4,
Kraków, Rynek Główny nr. 19,
Wilno, ulica Mickiewicza nr. 1.
Bydgoszcz, Plac Teatralny nr. 4,
Toruń, ulica Szeroka nr. 14,
Grudziądz, ul. Józ. Wybickiego 11/13,
Łódź, ulica Sienkiewicza nr. 24,

Lublin, Krakowskie Przedmieście nr. 45
Radom, Plac 3 Maja,
Kielce, ulica Sienkiewicza nr. 54,
Piotrków, Plac Kościuszki,
Sosnowiec, ulica 3 Maja nr. 9,
Katowice, ulica Warszawska nr. 7,
Bielsko, ulica Piłsudskiego 13.

Wolne Miasto Gdańsk:

Holzmarkt 18.

Zagranicą:

Paryż, — Banque de l'Union des Sociétés Cooperatives,
Succursale de Paris 82, rue Saint Lazare Paris (9-e)

Załatwia wszelkie czynności wchodzące w zakres bankowości.

Adres telegraficzny

w kraju i New-Yorku: „Zarobkowy“ w Paryżu: „Bezeteseb“.